

Marit Benthe Norheim:
Hiding in the Skirt, hvid beton,
h: 2,20 m. Foto: MBN

Stiftavisen Fyn nr. 44, sept. 2008, beskrev projektet med Marit Benthe Norheims skulpturer i 9 nordfynske kirker.

Redaktionen har bedt Hanne Lind om at beskrive sine overvejelser over samspillet mellem ny og moderne kunst i kirkerne.

- En dannelsesrejse udi Nordfyns kirkekunst

Så vidt jeg ved, er der kun meget lidt samtidskunst i kirkerne på Nordfyn, altså undtaget Bederslev Kirke med Arne Haugen Sørensens altertavle. Derfor er mit ærinde med Marit Benthe Norheims skulpturer: At sætte samtidskunst ind i gamle rammer – at få en dialog, en diskussion i gang mellem forskellige kunstneriske udtryk, deres tid, og menighedernes opfattelse af og forståelse for, at ny kunst kan udtrykke de samme fortællinger, som den velkendte kirkekunst.

I Sønderø Kirke springer korsarmens kalkmalerier ikke i øjnene. Det gør altertavlen malet af Stefan Viggo Petersen i 1943. Den ætser sit budskab ud i rummet på en sådan måde, at selv forsoget med at dæmpe indtrykket med et nyt gulvtæppe mislykkes. Her er lidelsen i det ekspressive farvevalg og penselføring. Værket siger kunsten i 1940'erne, det religiøse maleri. Og det har haft sin tid.

Imens lever fortællingerne om de fire Mariaer i ubemærket ubemærket. Kalkmalerierne er selvfølgelig falmende, men de har endnu fortællingens

kraft. Næmlich i samtalen om 1500 - tallets ligefremme og direkte billede i den fortælling, som vi alle har hørt. Det, der gør fortællingen nærværende er opmærksomheden på de enkelte elementer og deres symbolske betydning, og dertil kan man lægge kunstnerens "morsomme/mærkværdige" udtryk for Bebudelsen. Her kom Jesus flyvende med kors og rosenkrans, som fuldvoksen, efter Helligånden, og se Marias ansigtsudtryk! Dette er ikke den klassiske Bebudelses-scene. Billedet var direkte imod kirkens officielle opfattelse, fordi det antyder at Maria ikke var i stand til at udvikle et foster.

Læg dertil Marias skiftende ansigtsudtryk i de fire fortællinger - Bebudelsen, Maria genert og benovet, glæden og betagelsen af barnet, strålende og tilfreds ved modtagelsen af de hellige tre konger, og den ekstatiske henrykkelse, da hun ophøjes til Himmeldronning.

Maria i solgissel stående på måneneglen, symboliserende Ishtar, Artemis. Og Maria af mara, havet, og forsøg på perspektiv i rosenkransen, solgissel og kappen. Med så mange fine udtryk for Maria var det

Maria Solgissel, 1520'erne.
Sønderø Kirke.
Foto: Kirsten Clement

indlysende at anbringe "Hiding in the Skirt" i Sønderø Kirke. Desværre kunne skulpturen ikke komme gennem kirkedøren, så den blev anbragt blandt birketræer i den lille lund, som med tiden skal blive til en skovkirkegård. "Hiding in the Skirt" er Marit Benthe Norheims opfattelse af den kristne tro og har det beskyttende element, som hun bruger i mange af sine skulpturer. Det er et gammelt motiv, i Slesvig på Gottorp Slot findes en Schutzmantelmadonna fra 1520 – Den milde Maria bærer barnet og i hendes kåbe stor og vid, befinder sig masser af mennesker fra alle samfundslag, de knæler og beder Maria om at gå i forbøn for dem. Måske kender kunstneren ikke denne træskulptur, men har ladet sig inspirere af middelalderens Milde Maria. I hvert fald stod "Hiding in the Skirt" og samlede i sit skørt de døde sjæle. Her er gammel og ny kirkekunst i harmoni, to forskellige udtryk, men den samme historie.

Sønderø Kirke ligger smukt og synlig fra landevejen mellem Odense og Bogense. Marias solgissel kunne have været anvendt på kirketårnet, som udsmykning i lys eller gyldent metal. Sådan et moderne værk kunne henlede opmærksomheden på de smukke fortællinger i kirkens korsarm.

Maria Bebudelse, 1520'erne. Sønderø Kirke. Foto: Kirsten Clement

Altertavlen i Hårslev Kirke er hos konservator for tiden for at blive renset af.

Alterbilledet i Hårslev Kirke hedder "Maria Bebudelse". Det er malet af kunstneren A. Dorph (1831 - 1914). Kunstneren har kendt J.L. Lunds (1777 - 1867) "Bebudelsen" 1840 og brugt det som udgangspunkt for sit eget billede. Det er en pudsig oplevelse at finde originalen frem og kigge på de to billeder samtidig.

I løbet af 1800 - tallet overgik mange kirker til selveje, hvorved der opstod en ny interesse for kirkernes inventar.

De førende kunstnere indenfor tidens alterbilleder var C.W. Eckersberg og J.L. Lund. For de to og sikkert også for A. Dorph betød bestillinger på alterbilleder et væsentligt tilskud til professorgagen. Både Eckersbergs og Lunds alterbilleder hænger fortsat i en del kirker og værdsættes som en del af den kunsthistoriske periode, guldalderen, trods nationalromantikens sødladne glansbilledstil. Disse billeder og deres mindre begavede efterfølgere sidder på en eller anden måde tilbage på vores fælles nethinde og er forsat en del

af vores opfattelse af kirkens budskab. Her spiller barndommens engleplansbilleder ind på vores forestillinger, så vi har svært ved at forestille os et nutidigt troens billede. Ved udskiftning af alterbilledet har menigheden ofte opsat det gamle maleri på bagsiden af alteret eller hængt det op et andet sted i kirken. Det giver mulighed for at finde og følge udviklingen og viser en respekt for kirkens kunstværker.

Hvad er det, man ser på J.L. Lunds "Maria Bebudelse": En forgrund, hvor Gabriel kommer ind fra højre med uskyldens hvide lilje. Han er lyset både i kraft af kjortlens gule farve (middelalderens farvesymbolik) og lyset, som kaster skygge bag ham. Gabriel løfter hånden og overbringer sit budskab. Maria bøjer sig med krydsede arme foran brystet, som tegn på sin accept. Hendes røde kjortel symboliserer kærligheden, den blå kappe det himmelske og det hvide lin uskyld og renhed. Bag skamlen står Marias sykurv – tegnet for hendes flid og renhed. Gulvet er perspektivisk forkortet. I baggrunden ses et romantisk landskab gennem to renaissancevinduer. Over åbninger tre kristne symbolske ornamenter – treenheden.

A. Dorphs maleri er bygget op på præcis samme måde. Gabriel er her i hvidt med liljen løftet. Han har gyldne lokker. Maria sidder i samme stilling, men er iført en grøn kjortel og kappe. Hendes hoved er ikke dækket, og håret er faktisk kulsort. Den grønne farve symboliserer håbet - og måske er foråret repræsenteret, en ny tid for kirken. Forår er det i hvert fald d. 25. marts, Maria Bebudelsesdag. Sykurven er på plads, og det røde stof giver kontrast til kjortlens grønne. I vinduernes åbning har Dorph indføjet et andet landskab – ikke det milde, frodige, men et sneklædt bjerglandskab. Så kan man sige, at nu bryder foråret frem. Her i første omgang indendørs. Over åbningerne ses de tre ornamenter ganske svagt. Billedet skal renses, så når farver og ansigtstræk dukker frem igen, vil menigheden kunne se billedet – også med den afstand man har i Hårslev kirke mellem alter og kirkebænke.

Marit Benthe Nordheims Bebudelse faldt naturlig på plads her. Værket er en hvidmalet dør. I den underste del sidder en nøgen Maria og holder beskyttende armene om en rund form, et ornament som en 6

Benthe Marit Norheim: Bebudelsen. Træ, glas, dekoreret kagefad, h: 2,10 m. Foto: Barry Ørd Clarke

bladet blomst. Over hende er himlen, dørens glas, og allerøverst svæver en engel. Værket er fremstillet af genbrugsmaterialer. Døren bærer præg af at være brugt, Maria er skåret som relief i træ, blomsten er en bageform, som er dekoreret. Englen er groft skåret i træ og vingerne sidder lidt vakkelvorne. Reliefet virker stærkt i sit enkle udtryk. Her i mødet mellem gammel og ny kirkekunst kom en vældig fin diskussion om disse to værker - kunne man anbringe Norheims værk inde i selve kirken for alteret?

Efter besøg og omvisning i kirkerne her på Nordfyn med Marit Benthe Norheims værker i sammenstilling med kirkernes kunst, er det svært med samtidskunsten. Kunstnerens værker er let tilgængelige, en form for poetisk naturalisme, materialet er primitivt og genbrug - og værkernes dimensioner er store og grove, men ejer en omhed og humoristisk sans, som sjældent ses. Kirken er vant til guld og glimmer. Man brød sig i det store hele ikke om værkerne, de var pudsige, eller direkte grimme - men et kan siges om dem, selv efter talrige diskussioner, at man glemmer ikke Marit Benthens Norheims skulpturer.